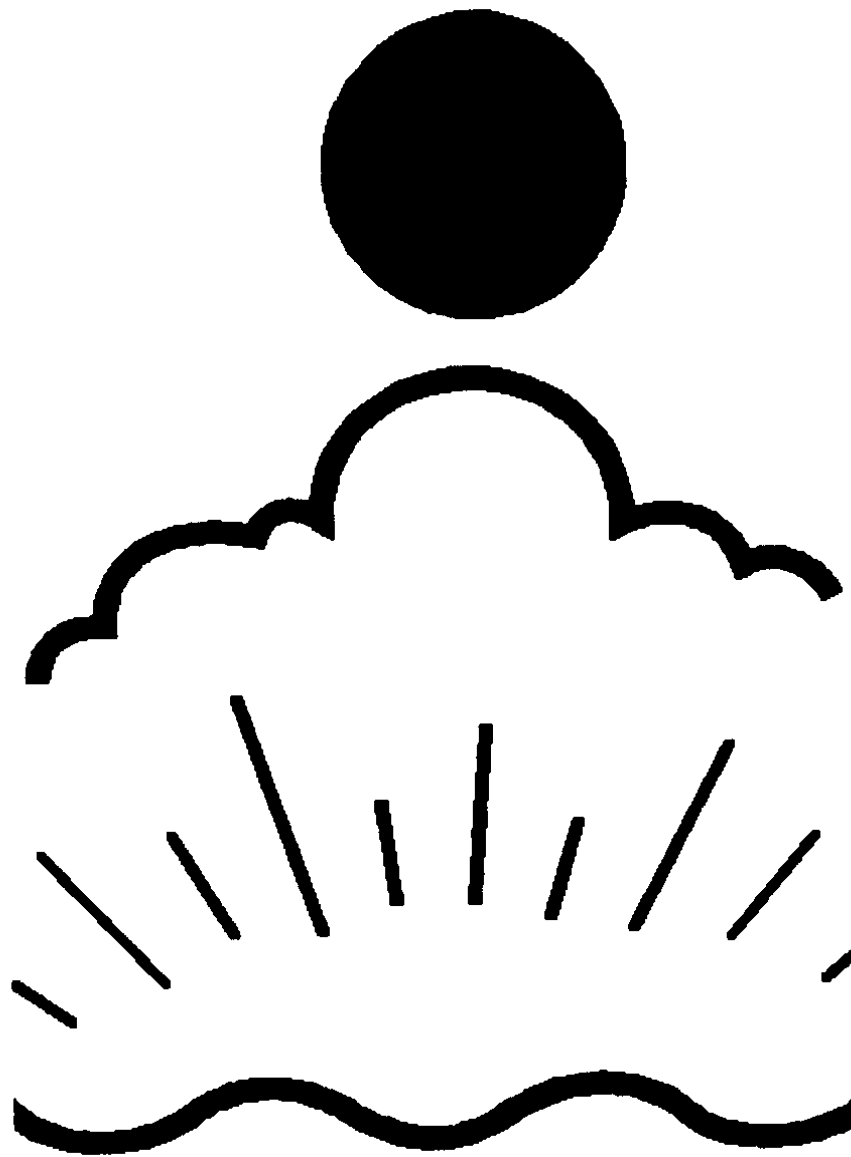

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING

GEMEENTE HEUSDEN

'NATUURLIJK'

MAART 2011

HET BESTUUR

NATUUR- EN MILIEUVERENIGING GEMEENTE HEUSDEN

**p/a Secretariaat
Zonnebloemlaan 213
5151 TA DRUNEN**

Contributie minimaal € 12, -- per jaar.
Postbanknr. 5377889 t.n.v. Penningmeester
Natuur- en Milieuvereniging Gemeente Heusden,
Vennestraat 11, 5151 CA Drunen.

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter: Harry Nijënstein
Copernicuslaan 4
5251 ZC Vlijmen tel. 073-5130287

Secretaris: Max Verhagen
Zonnebloemlaan 213
5151 TA Drunen tel. 0416-375900
info@natuurenmilieuheusden.nl

Penningmeester: Fons van Dijk
Vennestraat 11
5151 CA Drunen tel. 0416-375203

Leden: Cock de Moel - van Engelen
Dr. Schaepmanstraat 7
5151 CH Drunen tel. 0416-379128

Joost van Balkom
Vermeerplantsoen 145
5151 WS Drunen tel. 0416-376202

Website: www.natuurenmilieuheusden.nl

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE

1. Het bestuur	blz. 1
2. Inhoudsopgave	blz. 2
3. Voorwoord	blz. 3
4. Programma-overzicht	blz. 4
5. Agenda jaarvergadering	blz. 6
6. Jaarverslag algemeen	blz. 7
7. Jaarverslag werkgroep PR en educatie	blz. 11
8. Jaarverslag werkgroep Natuur en Cultuurhistorie	blz. 13
9. Jaarverslag werkgroep RO	blz. 15
10. Zeg het met beelden	blz. 17
11. Notulen ledenvergadering 17-01-2011	blz. 18
12. Interview	blz. 21
13. Groene websites	blz. 25
14. Jaarverslag dassenwerkgroep	blz. 27
15. Column	blz. 29
16. Lezing "Vlinders	blz. 30
17. Vlinderwerkgroep opgericht	blz. 31
18. Winter	blz. 33
19. Verslag Planteninventarisatiegroep	blz. 34
20. Fietsrouteplanner	blz. 35
21. Plastic tassen	blz. 36
22. Gans zijn met de ganzen	blz. 37
23. Erfbeplanting	blz. 41
24. Een sprookje	blz. 43
25. Megakas	blz. 44
26. Heemtuin	blz. 47
27. Vogelwaarnemingen	blz. 49
28. Kadootje	blz. 50
29. Drinkwater	blz. 51
30. Adverteerders	blz. 54

Jaargang 29, 2011, nr. 1

Redactie: Noor Peters, e-mailadres: peblauw@hetnet.nl of
Marian van der Linden, e-mailadres: marianvdlingen@home.nl
Wil Maaywee

Inleveren kopij volgende info voor **1 JUNI 2011 a.s.** op een van bovenstaande adressen.

VOORWOORD

Nieuwe lente, nieuwe activiteiten.

De dagen beginnen weer te lengen, de vogels worden luidruchtiger. En onze vereniging begint een aantal nieuwe activiteiten. Eind vorig jaar werd al de vlinderwerkgroep opgericht. Een actieve groep die dit jaar al gelijk meerdere excursies verzorgt. Interesse om mee te doen? Meld je dan aan bij Paul Kreijger (p.kreijger@gmail.com).

Inmiddels ook gestart: de fotowerkgroep. Wil je meedoen met deze groep, laat het dan weten aan Anja Kleijn (anja.kleijn@gmail.com).

Daarnaast werken we op een aantal fronten samen met de Agrarische Natuur Vereniging (ANV). Hermien van Toorenborg heeft de eerste schreden gezet om samen met de ANV een nieuw ommetje te ontwikkelen. Dat is nog in de planfase, dus als je nog een goede suggestie hebt voor een ommetje, laat het weten aan Hermien (hermienvantoorenburg@xs4all.nl).

Verder zijn er plannen om met de ANV te gaan werken aan biodiversiteit op het boerenerf. Daarover meer in de volgende Natuurlijk.

Tenslotte: een actieve vereniging heeft een bestuur nodig om de zaak in goede banen te leiden en te coördineren. In de loop van het voorjaar zullen twee bestuursleden terug treden. Dat houdt in dat er slechts drie overblijven. Dat is onvoldoende om de vereniging draaiende te houden. Daarom een dringende oproep: **WORD BESTUURSLID!!!**

Harry Nijenstein

PROGRAMMA-OVERZICHT

LEDENVERGADERINGEN

De ledenvergaderingen vinden plaats in het d'Oultremontcollege, Dillenburgstraat 46 in Drunen: ingang aan de voorkant, grote vergaderruimte, begane grond. Tijdens de ledenvergaderingen wordt u op de hoogte gebracht van de actuele zaken die binnen onze vereniging spelen. Natuurlijk kunt u ook aandacht vragen voor onderwerpen die u belangrijk vindt.

Koffie en thee staan klaar.

datum : **maandag 18 april (jaarvergadering)**
aanvangstijd : 19.30 uur

Komt u ook? Wij stellen uw aanwezigheid zeer op prijs!
De ledenvergaderingen worden meestal rond 21.45 uur afgesloten.

LEZING 'Meer vlinders in Heusden'

datum : donderdag **24 maart**
aanvang : 19.30 uur
sprekers : Kars Veling van de Vlinderstichting en
Paul Kreijger, coördinator Vlinderwerkgroep
locatie : 't Patronaat, Nieuwkuijksestraat 106, Nieuwkuijk

Zie voor meer informatie de aparte aankondiging elders in Natuurlijk.

WANDELING MOERPUTTEN

datum : zondag **17 april**
aanvang : 10.00 uur
duur : ongeveer 2 uur
gids : Peter van de Velden
locatie : de Moerputten: Vlijmen – 's-Hertogenbosch
vertrekpunt : Venkantbrug in Vlijmen; net na het einde van Heidijk,
begin Moerputtenweg, bij de Bossche sloot; er is hier
een grasveldje waar u uw fiets of auto kunt parkeren

De Moerputtenbrug is na een 2de restauratie weer geopend voor wandelaars. De Venkantbrug is prachtig gerenoveerd maar nog niet voor wandelaars toegankelijk.

BESTUURSVERGADERINGEN

De bestuursvergaderingen worden eenmaal per maand gehouden op woensdagavond.

data 2011: 6 april, 4 mei en 1 juni

Heeft u een onderwerp dat u graag behandeld ziet worden in een bestuursvergadering dan kunt u hierover contact opnemen met onze secretaris Max Verhagen of met een van de andere bestuursleden. De telefoonnummers vindt u voorin in Natuurlijk.

LANDSCHAPSBEHEER

Op onderstaande zaterdagochtend wordt er door de landschapsbeheergroep weer gewerkt in de natuur.

Ook u bent van harte welkom om de handen uit de mouwen te komen steken.

datum : 1ste zaterdag van de maand: 2 april
aanvang : 9.00 uur
eindtijdstip : 12.00 uur
locatie : Eendenkooi Ter Kwak, diverse werkzaamheden

Materialen en handschoenen zijn aanwezig.
koffie en koek wordt gezorgd.

Heeft u nog vragen over het landschapsbeheer dan kunt u contact opnemen met:
Joost van Balkom tel. 0416 376202

KOPIJ NATUURLIJK

De uiterste datum voor het inleveren van kopij voor de volgende Natuurlijk is 1 juni: verschijningsdatum half juni 2011.

Heeft u een interessante bijdrage op het gebied van natuur en/of milieu en denkt u dat deze ook van belang is voor de lezers van Natuurlijk, mail dit dan naar de redactie:

Noor Peters, peblauw@hetnet.nl

of naar

Marian van der Linden marianvdlinden@home.nl

(Word, lettertype Arial, lettergrootte 14 = 1 bladzijde in Natuurlijk)

AGENDA JAARVERGADERING

Jaarvergadering 2011

Datum : **maandag 18 april 2011**
Aanvang : **19.30 uur**
Plaats : **d'Oultremont College, Drunen**

AGENDA

Opening

Mededelingen

Vaststellen verslag jaarvergadering d.d. 19 april 2010

Jaarverslag 2010

Financieel Jaarverslag 2010

Kascontrole

Vaststelling begroting 2011

Uitreiking Waakvlam

Samenstelling bestuur

Activiteiten 2011

- Natuur en cultuurhistorie
- Ruimtelijke ordening
- PR en educatie

Rondvraag

Sluiting

Algemeen

Missie (statuten)

De vereniging streeft binnen de gemeente Heusden naar een duurzame ontwikkeling (natuurwaarden, ruimtelijke kwaliteit, cultuur-historische waarden, milieu, etc) van het landelijk- en stedelijk gebied, waarbij zij kiest voor een geïntegreerde benadering van ecologie, landschap en cultuurhistorie.

Doelen (statuten)

- Bijdrage leveren aan de kwaliteit van de leefomgeving;
- Een natuurrijk cultuurlandschap;
- Natuur, water en landschap in evenwicht met de economische functies zoals een duurzaam verbrede landbouw, recreatie en toerisme;

Kerntaken (statuten)

- Beleidsbeïnvloeding inzake ruimtelijke ordening, milieu en natuur & landschap;
- Landschapsbeheer;
- Gedragsbeïnvloeding door kennisoverdracht en educatie.

Bestuur en organisatie

In de ledenvergadering van januari 2010 traden George Rouhof en Marian van der Linden af, en kondigden Freerk Vos en Joke Rijk aan af te zullen treden. In dezelfde vergadering traden Max Verhagen en Harry Nijenstein aan als respectievelijk secretaris en voorzitter.

In de jaarvergadering van 2010 trad Freerk Vos af als penningmeester, en werd Fons van Dijk in dezelfde functie benoemd. Het penningmeesterschap bleek voor Fons echter niet te combineren met zijn overige werkzaamheden. Daardoor werden in het najaar zijn taken overgenomen door Cock en Max. Inmiddels heeft Fons aangegeven definitief af te zullen treden als penningmeester.

In 2010 heeft het bestuur negen keer vergaderd.

In december is op informele wijze afscheid genomen van oud bestuursleden tijdens een etentje.

Leden

Dit jaar mochten wij 13 nieuwe leden verwelkomen; één lid zegde op. De contributie bedraagt € 12 per jaar.

Ledenvergaderingen

Naast de jaarvergadering op 19 april 2010, waren er in het afgelopen jaar nog twee ledenvergaderingen op 11 januari en op 11 oktober.

Tijdens de ledenvergaderingen worden de lopende activiteiten besproken. Sinds de eerste vergadering van 2010 wordt dit ondersteund door PowerPoint presentaties, en door gebruik van Google-Maps. De pauze is verlengd, zodat er meer ruimte is voor onderling informeel overleg.

Het aantal leden dat deelneemt aan de ledenvergaderingen laat een stijgende lijn zien.

Beleidsplan

In de jaarvergadering van april presenteerde het bestuur het nieuwe beleidsplan 2010-2014.

In 2010 zijn website en huisstijl vernieuwd.

Verder is de samenwerking met Agrarische Natuur Vereniging en Heemkundekring geïntensiveerd.

Er is onvoldoende belangstelling om een milieuwerkgroep op te richten; het bestuur heeft besloten hier verder geen tijd meer in te steken. De geplande kinderboerderij in het Geerpark is voorlopig van de baan (te duur voor de gemeente).

Wel is het gelukt een vlinderwerkgroep en een fotowerkgroep op te richten. Het komende jaar zal het bestuur zich vooral richten op ledenwerving, en op het verder versterken van de nieuwe vlinder- en foto- werkgroepen.

Overleg met de gemeente

Het bestuur overlegt eens per kwartaal met de wethouder van Milieu.

Ook de werkgroep Natuur en Cultuurhistorie overlegt eens per kwartaal met verantwoordelijke ambtenaren van de buitendienst.

Daarnaast waren er individuele contacten met gemeenteambtenaren over diverse incidentele zaken en gezamenlijke acties.

Verder werd Harrie Smits op 8 juli door de gemeente gekozen als vrijwilliger van het jaar.

Op 24 november ontvingen drie leden van de vereniging een 'Groene Handdruk' van de gemeente voor hun inzet ter bevordering van de biodiversiteit: Joost van Balkom, Cees van der Meijden, Bert van Opzeeland.

Eenzelfde onderscheiding ontving Joost ook nog van het Waterschap voor het werk van de werkgroep Natuur en Cultuurhistorie.

Vertegenwoordiging en samenwerking

De vereniging werkt samen met andere natuurorganisaties die actief zijn in de gemeente, met name met Natuurmonumenten. Verder ook met Brabants Landschap en Staatsbosbeheer.

Daarnaast zijn we lid van de Brabantse Milieu Federatie (BMF). Een aantal malen is er contact met de BMF geweest over lopende zaken, met name op het gebied van Ruimtelijke Ordening. Verder hebben Max en Harry een aantal BMF bijeenkomsten bezocht. De BMF bezig is bezig met een reorganisatie en heroriëntatie.

De vereniging is vertegenwoordigd in Platform recreatie en toerisme gemeente Heusden (Noor Peters), het bestuur van Heemtuin Meulenwerf in Heusden (Herman Peters), en in de Adviesgroep Gebiedsversterking Oostelijk Langstraat (Jan Pijnenborg).

We werken verder samen met Heemkundekring 'Onsenoort', Agrarische Natuur Vereniging, IVN de Waerdman, Waterschap Aa en Maas, Het Brabants Landschap.

JAARVERSLAG WERKGROEP PR EN EDUCATIE

Deze commissie bestaat uit de volgende leden:

Marian van der Linden-Botter en Noor Peters-van Dijk.

Zij kwam dit jaar 12 maal bijeen, zij organiseerde de volgende activiteiten:

WEBSITE

Met de hulp van Martijn Nijenstein – de zoon van onze voorzitter – en met grote inzet van webmaster René Biekens werd in het najaar de nieuwe site gelanceerd. De site geeft een duidelijk beeld van waar de vereniging zich zoal mee bezig houdt. De inhoud is nu overzichtelijker gerangschikt, en kan gemakkelijker verder worden uitgebreid.

TIJDSCHRIFT NATUURLIJK

‘Natuurlijk’ verscheen zoals gebruikelijk in de maanden maart, juni, september en december. Er is kopij verzameld, geschreven en van foto’s en illustraties voorzien.

WANDELINGEN

17 januari	Natuurpark/ Baardwijkse Overlaat
7 maart	Nederhemert – zuid o.l.v. Peter v.d. Velden
25 april	Nieuwkuijkse Wiel en omgeving
20 juni	Baardwijkse Overlaat
18 juli	Het Witmeer
19 september	Fellenoord en de Pessert
25 september	Nachtvlinders kijken I
17 oktober	De Margriet
21 november	Giersbergen en de Drunense Duinen
26 december	Kerstwandeling

GIDSEN Joost van Balkom, Paul Kreijger, Harrie Smits, en Peter van der Velden.

LEZINGEN

25 februari	over de vogelwereld in de Langstraat door Bert Verschuren
13 april	over het Ommetje Herpt / Oudheusden in samenwerking met de bibliotheek, Brabants Landschap, de gemeente, Harrie Smits, Cees van der Meijden en natuurlijk Hermien van Toorenborg.
14 oktober	Joris van Herk van het Waterschap Aa en Maas en William Peters van de gemeente

NACHT-VANDE-NACHT

30 oktober	de Duinen, wandeling in het donker o.l.v. Peter en Paul
------------	---

EXCURSIES

21 maart aansluitend aan de lezing over vogels in de Langstraat, in de Hooibroeken

23 oktober bij de rioolwaterzuiveringsinstallatie Treurenburg in 's-Hertogenbosch

ACTIE BIODIVERSITEIT

Dit was een gezamenlijke actie met de gemeente.

28 maart Vele leden hielpen bij het uitleveren van bestelde planten en dierwoningen op de gemeentewerf.

OPENING OMMETJE HERPT/OLDHEUSDEN

15 juli Vond de officiële opening plaats door wethouder Margot Mulder. Harrie Smits had informatie over uilenkasten en Legs Boelen maakte met zijn vrienden mooie muziek bij de volkstuinten. Feest!

WAAKVLAM

19 april De waakvlam werd op de jaarvergadering door Peter van der Velden doorgegeven aan Wim Beunes vanwege zijn activiteiten in de landschapsbeheergroep en in de Heemtuint Meulenwerf.

HUISSTIJL

Briefpapier en PowerPoint werden in de nieuwe huisstijl gebracht. Het logo werd aangepast.

De voorzitter gaf een interview aan de Scherper.

JAARVERSLAG NATUUR EN CULTUURHISTORIE

We kunnen terugkijken op een bijzonder geslaagd werkseizoen ! Niet alleen de vele resultaten maar ook de toename van het aantal werkers stemt ons heel tevreden. En niet te vergeten de contacten met Natuurmonumenten, de gemeente Heusden en het Waterschap Aa en Maas waren erg opbouwend.

Wat deden we zoal sinds de vorige jaarvergadering in april 2010:

In april 2010 waren we de woensdagen aan de slag in Eendenkooi Ter Kwak, waar we kooiker Jan Reinders meehielpen met het restaureren van de vangpijpen van zijn Eendenkooi.

Half april stopten we hiermee, omdat de eenden begonnen te broeden. Het werk werd in de maanden juni en juli afgemaakt. Eind april hebben we enkele banken gemaakt, boompjes geplant en vooral prunus uitgestoken

In augustus hebben we de begroeiing rond de poelen in het voormalig zanddepot gemaaid. Ook deden wij mee met het zetten van kreeftennetten t.b.v. een landelijk onderzoek. September hebben we met de zeis het overwoekerende bramenstruweel in het natuurpark een kopje kleiner gemaakt. In oktober was onze eigen eendenkooi aan de beurt, de sloot werd geschoond, de wilgen geknot en de paden opengemaakt.

Eind oktober waren de sleedoornhagen aan de beurt. Dit was geen pretje met al die scherpe stekels die overal doorheen gingen. Maar ook dit brachten we tot een goed einde. We kregen veel lof van de wandelaars over de mooie doorkijkjes richting Nieuwe Wiel. We merkten wel dat het in het Overlaatgebied steeds drukker wordt, wandelaars, hondenuitlaters, mountainbikers, vissers.

In november was er de Nationale dag van het Landschap. Samen met het waterschap Aa en Maas werkten we met een dertigtal vrijwilligers langs het Afwateringskanaal. Een groot succes, waar we volgend jaar zeker mee doorgaan. In november werden we ook door Natuurmonumenten te hulp geroepen langs de Elshoutse zeedijk, een deel van de houtwallen werd teruggezet.

Begin januari waren we aan de slag bij Piet Smeekens: een deel van de houtwal richting zijn bessen werd gedund. Ja en dan gaat het met 10 werkers erg snel! De maanden december en januari werd er gewerkt langs het kanaal in het Overlaatgebied. De vele opslag van eik werd gedund, met als doel de ondergroei met de daarbij behorende insecten weer terug te krijgen.

Al met al kunnen we terugkijken op een jaar waar we veel bereikt hebben. We werken met een gezellige groep van zo'n 20 mensen, waarvan er op de zaterdag gemiddeld zo'n 15 aanwezig zijn en op de woensdagen 10.

De resultaten van de verschillende inventarisatiegroepen (planten, libellen, vlinders) zijn in detail terug te vinden in Natuurlijk en op de website.

JAARVERSLAG WERKGROEP RUIMTELIJKE ORDENING

De werkgroep bestaat uit Hans van Laar (voorzitter), Titus Drijkoningen, Louis van der Sanden, Jan Pijnenborg, Herman Peters en Harry Nijënstein. De werkgroep telt dus zes leden. Dat is een mooi aantal want dan kan er sprake zijn van een zekere taakverdeling bij het opstellen van Zienswijzen.

In het verenigingsjaar 2010 heeft de werkgroep 11 maal vergaderd. Aanvankelijk in het Kenniscentrum Rabobank te Heusden en later in de vorm van huiskamerbijeenkomsten bij de leden van de werkgroep thuis. Dat voldeed prima.

De ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening gaven in de volgende gevallen aanleiding om een Zienswijze aan de gemeente toe te zenden:

- Bestemmingsplan Ei van Drunen tegen vestiging tankstation. Resultaat: verworpen door de gemeente.
- Bestemmingsplan Buitengebied,
- Paardenhotel aan de Margrietweg/Duinweg in Drunen
- Kassenbouw aan de Tuinbouwweg 1, Haarsteeg

Daarnaast werd een beroep bij de Raad van State ingesteld tegen de beslissing van de gemeente om bouw aan de Duinweg 56 toe te staan.

Een zienswijze moet binnen zes weken aan de gemeente worden toegezonden. Het voorbereiden van een zienswijze vraagt veel (vrije)tijd. De leden van de werkgroep nemen eerst kennis van de gemeentelijke stukken en besluiten daarna of er wel of geen advies aan het bestuur wordt gegeven. Doorgaans wordt door een of enkele leden een concept Zienswijze opgesteld. De overige leden geven daarop hun reactie en letten er op dat de feiten zo duidelijk mogelijk worden geformuleerd.

Verder werden in het overleg met de wethouder de volgende onderwerpen aan de orde gesteld:

- Poort van Heusden / landschapszone De Bosschen / Aansluiting N267
- Bescherming kleine bosjes
- Visie op windturbines

Overige zaken die nog spelen (zienswijze ingediend):

- VAL BV (Haarsteeg).

De werkgroep vertegenwoordigde de vereniging in de Adviesgroep Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat. Het resultaat op hoofdlijnen voorziet in ecologische verbindingszones ter hoogte van de Baardwijkse Overlaat en Vlijmens Ven. Zie voor verdere details Natuurlijk van juni 2010.

Verder is de werkgroep vertegenwoordigd in de klankbordgroep voor het nieuwe Gemeentelijke Verkeers- en VervoersPlan.

Jan Pijnenborg van de werkgroep heeft een notitie 'Erfbeplanting' geschreven. Doel is om dit in het komende jaar verder uit te werken.

Erfbeplanting (vbld)

ZEG HET MET BEELDEN

Sinds de laatste ledenvergadering in januari hebben zich al drie mensen bij Anja Kleijn aangemeld voor de fotowerkgroep: Annie van Bokhoven, Wilhelmiën Marti en Anita Roomer. Een fotoclub uit onze gemeente is enthousiast over het idee ook bij te gaan dragen.

Eén van de doelen van de nieuwe fotowerkgroep is alle zeventien werkgebieden van de Natuur- en Milieuvereniging in beeld brengen. Zo kan je interesse voor een gebied opwekken. En kunnen mensen bijvoorbeeld besluiten zo'n gebied te gaan bezoeken.

Er is zoveel moois aan natuur en milieu in onze gemeente, dat het erg de moeite waard is om dat op verschillende manieren te tonen. We hebben al voorstellen ontvangen en zullen in een volgende "Natuurlijk" over onze plannen berichten. Goede ideeën zijn altijd welkom!

Op de website van onze vereniging staan al veel foto's. Deze verzameling willen we graag uitbreiden. We nodigen iedereen uit om digitaal fotomateriaal van de natuur en het milieu in onze gemeente in de originele versie aan te leveren voor plaatsing op de website bij anja.kleijn@gmail.com. Bij veel materiaal graag even vooraf per mail contact opnemen.

De fotowerkgroep

foto Annie van Bokhoven

NOTULEN LEDENVERGADERING 17 JANUARI 2011

Aanwezig: leden conform presentielijst gehecht aan het origineel van deze notulen
Notulist: Max Verhagen

1. Opening

Met het verzoek voortaan de aanvangstijd te vermelden wordt de agenda vastgesteld.

MEDEDELINGEN

Cock de Moel zal het bestuur na 20 (!) jaar verlaten. Het bestuur heeft dringend versterking nodig. De voorzitter roept de leden op om zich kandidaat te stellen.

NOTULEN VORIGE VERGADERING:

Notulen vergaderingen 11-01 en 11-10-2010: worden ongewijzigd goedgekeurd en vastgesteld.

NATUUR EN CULTUURHISTORIE

Onder leiding van Joost van Balkom werkt deze groep in de natuur. Op 06 november 2010 snoeide zij (en andere vrijwilligers) op de jaarlijkse Natuurwerkdag aan de oevers van het kanaal. Goede sfeer, en er was koek, zopie en een tent voor de vrijwilligers. Die vrijwilligersdag is elke eerste zaterdag van november, en iedereen is welkom.

Op zaterdagen is de groep meestal in het natuurpark. Nu begint zij met wilgen knotten. Daarna is de sleedoornhaag aan de beurt. Er is ook een wal aangelegd tegen ongewenst bezoek, en met nieuwe aanplant ontstaat een leuk coulisselandschap(je). Vrijkomend hout wordt gebruikt voor speeltoestel of bank.

Aan het Drongelens kanaal heeft de groep een strook van 200 m voor haar rekening genomen; Door begrazing en opschot is de begroeiing sterk verarmd. Minder begrazing en uitdunnen van opschot brengt planten en daarmee insecten terug, zo is het plan.

Verder inventariseert zijn groep planten en libelles.

Er wordt een vlinderwerkgroep opgericht, die inventariseert (speciaal het ppblauwtje) en die samen met de gemeente een actieplan maakt, en excursies zal houden, i.h.b. naar Natuurpark, afgraving, kanaal, en Rademakerssteeg. Bij beplanting kan een goede keuze de terugkeer van insecten bevorderen.

Voorts overlegt de werkgroep met de gemeente over de aanplant van 850 bomen als compensatie voor de kap A 59.

Dat valt niet mee; bij het planten moet gedacht worden aan de toekomst, zowel vwb ruimtelijke planning als aan de ontwikkeling van de boom. De vergadering wil niet dat bij onze afweging veiligheid voorop staat; die afweging is aan de overheid. Ook het plan om een aantal van die bomen in Waalwijk te zetten krijgt de handen beslist niet op elkaar; Is dit nu een groene gemeente?
De vergadering zou graag zien dat er een eenduidig beleid komt voor snoei en kap.

EDUCATIE EN PR

Noor doet verslag van de activiteiten van haar werkgroep:

In de nacht van de nacht was er een druk bezochte wandeling naar Fellenoord Tweede kerstdag een wandeling o.l.v. Harrie Smits, en op 11-01-2011 het ommetje van Hermien. Voorts werden er groene handdrukken uitgereikt. Er zijn lezingen op komst over het kanaal en de moerputten, en een nieuwjaarswens in de scherper. Het komende jaar wil de werkgroep elke twee maanden een stukje in de Scherper zetten, en de fotowerkgroep stimuleren. Er komt een nieuwe folder en de website wordt bijgewerkt. Ook wordt de wandeling door de Overlaat weer onder de aandacht gebracht, blijft de groep "Natuurlijk" publiceren, en komt er een excursie naar Piet Smeekens.

Annie van Bokhoven gaat foto's op HTR zetten, met vermelding van de locaties. De vergadering begroet met instemming het nieuwe logo. Maar die ellenlange naam... ..

RUIMTELIJKE ORDENING:

Hans van Laar licht toe waar de werkgroep mee doende is. Er is een notitie gemaakt over erfbeplanting, waarmee de groep verder aan de slag wil . Afhankelijk van de relatie kan dat samen met de ANV, waarmee contacten zijn.

Er is een zienswijze ingediend tegen het paardenhotel aan de Duinweg.

Er wordt bezwaar gemaakt tegen het plan tuinbouwweg (de bouw van kassen tegen het bos aan)

Er wordt beroep ingesteld tegen de beslissing om Duinweg 56 doorgang te laten vinden. Gemeente handelt hier in strijd met provinciaal beleid.

VOORTGANG BELEIDSPLAN

Het plan is een jaar oud, en de meeste leden hebben het niet paraat. Zie de site. Zie ook: Natuurlijk maart 2010!

In de vergadering van april bespreken wij het plan, en de noodzaak van aanpassing.

RONDVRAAG:

Cees van der Meijden: de resten van de eeuwen oude uithof bij Giersbergen zijn in het landschap nog aanwezig. Indertijd, v.a. 1500, was het gebied geheel omwald als bescherming tegen het stuifzand. Dat moet gemeld worden aan de gemeente.

Louis van der Zande: Is er contact met omliggende gemeentes over de vlinders?

Joost: nog niet.

Paul Kreijger: leden voor de vlinderwerkgroep zijn welkom bij Paul!

Geerpark? Harry: Wij zijn niet langer betrokken bij dit plan; het ligt stil bij gebrek aan financiering.

Hans van Laar: adviseert tegen groene aanslag schoonmaakzijn te gebruiken, i.p.v. waspoeder.

De voorzitter sluit de vergadering.

INTERVIEW

“Met de hand schoffelen is mooi werk”

In het prachtige buitengebied van Helvoirt, aan de Gijzelsestraat, ligt de tuinderij van Robert Strikkers. Het bedrijf heet De Tuin en is gespecialiseerd in het leveren van biologische groente- en fruitpakketten. Direct aan de consument, vooral in plaatsen rondom de Loonse en Drunense duinen. “De zorg voor een gezonde bodem, een rijke natuur en een fraai landschap zijn belangrijk voor ons”, hanteren Robert Strikkers en zijn echtgenote Carien als filosofie.

Wie eenmaal de smaak van biologische groenten te pakken heeft, wil niets anders meer. Bij De tuin draait het vooral om seizoengroenten, die een zo kort mogelijke weg van het land naar uw bord afleggen. Het minipakket in week 7 bijvoorbeeld bevatte knolselderij, rode bieten, witlof, veldsla en uien. De ervaren kok weet hier wel raad mee en voor degenen die niet zo creatief met koken zijn, staan er lekkere recepten op de site van De Tuin. De pakketten verschillen in grootte en samenstelling, afhankelijk van smaak en het aantal gezinsleden. Naast een abonnement op de groente- en fruitpakketten bestaat er ook de mogelijkheid voor een aardappelabonnement. De pakketten zijn af te halen op verschillende plaatsen, onder andere in Drunen en Vlijmen.

Zoveel mogelijk groenten worden op het bedrijf zelf geteeld en indien nodig wordt het assortiment aangevuld met groenten en fruit van collega-telers en de biologische groothandel. Dat het een hele toer is om biologische groenten te kweken, is bekend. Weersinvloeden spelen naast plantenziektes zoals schimmels, klein ongedierte en insecten een grote rol.

Eind februari ligt het perceel van 1,4 hectare, waar Strikkers zijn groenten kweekt, er nog maagdelijk bij. De zaden liggen klaar en het zal niet lang meer duren of hij kan het land op. Strikkers werkt met een teeltplan, dat gedurende het seizoen nog bijgesteld kan worden. Wat er gezaaid wordt, waar en wanneer ligt dus al grotendeels vast. Vorig jaar deed hij goede ervaring op met het inzaaien van rode klaver als groenbemester, waardoor de grond minder mest nodig heeft. Dit voorjaar staat hij voor een belangrijke verandering in de bewerking van de grond. In plaats van de grond te ploegen en dus de grond te keren en zo onkruid en gewasresten onder te werken, gaat hij op een andere manier proberen om een goed teeltbed voor de groenten te maken. De groenbemesting wordt in het bovenste toplaagje van de grond ondergewerkt. “Dit is weer een nieuwe uitdaging. Het geeft mij nieuwe energie. Het kan mislopen, als maar niet alles misloopt”, zegt hij met een glimlach. “Grond moet je zo min mogelijk braak laten liggen, altijd bedekt houden met een geschikte groenbemester.” Wat is mis met ploegen? “Ploegen is niks voor dit kleinschalige bedrijf. Uit praktische overwegingen en daar komt bij dat het voor het bodemleven niet goed is.

Bij ploegen neemt het organische stofgehalte in de grond af, vindt afbraak plaats. Ploegen verstoort het evenwicht teveel. Maar als je niet ploegt moet je wel zorgen dat de bodem luchtig blijft.

” Schoffelen dus, vooral als de zon schijnt en het onkruid de kans krijgt om in te drogen. De plant moet volgens hem de mogelijkheid krijgen om gelijkmatig te kunnen groeien en die kans schat hij groter in met geschikte bodembemesting.” Robert is nog op zoek naar geschikte werktuigen die het werk kunnen verlichten. Maar zegt: “Met de hand schoffelen is een van de mooiste werkjes om te doen.” Robert Strikkers begon in 1995, samen met zijn vrouw Carien, zijn eigen biologische tuinderij. Ze maakten hun start op het biologische melkveebedrijf van de broer van Carien. Oud-grasland, prima grond, volgens Robert, vlakbij De Rustende Jager. Omdat de melkveehouderij zeven jaar later een zorgboerderij werd, moest de tuinderij verkassen en belandde

---

De Tuin aan de Gijzelsestraat in Helvoirt. “Hier is de grond wat zwaarder om te planten, maar het geeft ook steviger producten. De grond is wel natter, er zit wat meer leem in de grond. Dat houdt de voedingsstoffen beter vast. Nadeel is dat de grond minder snel opwarmt en als het hard regent kan de grond dichtslaan. Als de bodem dan opdroogt, lijkt de bovenlaag op een cement laag. “ Het is volgens Robert een kwestie van de grond op juiste manier bewerken.” En dat is in de afgelopen jaren goed gelukt. De Strikkers startten in '95 met 40 abonneementhouders en nu zijn dat er 200. De kleinschaligheid is gebleven. Robert heeft hulp van enkele parttimers, maar veel doet hij zelf. Veel zaait hij zelf, zoals: worteltjes, pompoenen, courgets, raapstelen, rucola, prei en tuinbonen. Daarnaast koopt hij onder andere sla, kolen, venkel, knolselderij, herfstprei en spinazie als kleine plantjes aan.

Pratend over de prijzen van biologische groenten zegt hij: “Bij een klein bedrijf, moet je wel over een dosis idealisme beschikken, maar dat geldt niet alleen voor de landbouw. Ik kan geen grote investeringen doen. Dan zou ik anders en grootschaliger moeten gaan werken. Door grootschaligheid, waarbij er vaak maar enkele soorten groenten geteeld worden, zullen de teeltmethoden en prijzen van biologische en bespoten groenten steeds dichterbij elkaar komen te liggen. Er is technisch ook steeds meer mogelijk, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van machines, die steeds vernuftiger worden. Maar dan moet je wel over veel hectares grond beschikken. Het wordt dan een meer industrieel geproduceerd product. Je vraagt je af of je dan nog voeling hebt met je product. Voor mij geldt dat ik naar eer en geweten moet kunnen werken en leven. “

Met de tip voor liefhebbers dat een combinatie van organische mest en compost het beste voor de moestuin is, een schouw op de nog in winterslaap zijnde tuinderij en een voorzichtig lentesonnetje verlaat ik enthousiast dit mooie kleinschalige bedrijf, waar heerlijke groenten worden geteeld. Wie meer weten over De Tuin kan de site: www.tuinderij-detuin.nl raadplegen.

Speciaal voor de leden van de Natuur- en Milieuvereniging heeft Robert Strikkers een leuke actie. Als u een proefabonnement neemt voor komende maand, dan hoeft u slechts 3 weken te betalen. Heeft u interesse? Kijk dan op de website van De Tuin.

RC Schalken

foto Annie van Bokhoven

GROENE WEBSITES

Hieronder een aantal sites die het bezoeken zeker waard zijn. Heeft u een site waarvan u denkt dat die ook voor de lezers van Natuurlijk van belang kan zijn? Geef dat dan aan de redactie door.

www.ecoplaats.nl

Deze site geeft een overzicht van de talloze webshops met groene en eerlijke producten en met sites met milieutips en diensten.

www.eco-logisch.nl

Webwinkel met milieuvriendelijke producten voor in en rondom uw huis: verf en behang, kantoorartikelen, energiebesparende artikelen, schoonmaakmiddelen, etcetera.

www.ecotex.nl

Webwinkel met natuur- en mensvriendelijk gemaakte kleding.

www.devegetariër.nl

Vindt u het moeilijk om vegetarische recepten te bedenken? Deze site helpt u met het vinden van heerlijke, seizoensgebonden, vegetarische recepten. Voor elk wat wils!

www.dewassendemaan.be/groentewijzer.htm

Een site met tientallen groentes en kruiden; gangbare - en minder gangbare soorten. Van elke groente een beschrijving en vele recepten.

www.genoeg.nl

Op zoek naar een balans tussen te veel en te weinig.

www.tuinapul.nl

Webwinkel met biologische plantjes, zaden, pootgoed en potaarde.

www.jofrahoeve.nl

Biologische varkensboerderij Jofrahoeve, de Ruiting 4, 5292 KE in Esch. Verkoop in de ambachtelijke boerderijwinkel, ook voor catering en andere streekproducten.

openingstijden: donderdag en vrijdag van 10.00 tot 17.30 uur,
zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur.

---

www.herгеbruiktфrituurvet.nl

Houdt uw gebruikte frituurvet en frituurolie uit het milieu. Uit gebruikte frituurvetten en frituuroliën kunnen grondstoffen teruggewonnen worden voor nuttige toepassingen zoals biobrandstof (biodiesel). Hierdoor komen er minder schadelijke stoffen in het milieu. Herгеbruiktфrituurvet.nl heeft op strategische punten in Nederland inzamelcontainers staan waar u uw gebruikt frituurvet en -olie kunt inleveren. Deze plaatsen kunt u op de site vinden.

JAARVERSLAG DASSENWERKGROEP 2010

Hierbij weer het jaarlijkse verslag over het wel en wee van de dassen in onze regio. We geven u een opsomming van de belangrijkste feiten.

Voor meer informatie kunt u terecht op onze site: www.natuurenmilieuheusden.nl onder dasseninventarisaties.

1. Het aantal dassen per 31-12-2010 wordt op 83 geschat en is 16 hoger dan de stand per 31-12-2009;
2. Het aantal burchten bedraagt eind 2010 32 waarvan 26 het gehele jaar zijn bewoond, waarin 26 dassenfamilies wonen;
3. Er zijn drie nieuwe dassenfamilies bijgekomen. Twee onbewoonde burchten werden weer bewoond. Er raakten geen bewoonde burchten onbewoond. Opgemerkt wordt dat waarschijnlijk één of meerdere bewoonde burchten nog niet bekend zijn;
4. Geschat wordt dat in minstens 11 burchten jongen zijn geboren;
5. Negen dassen sneuvelden, waarvan zeven in het verkeer. Er werden twee dode dassen aangetroffen op een burcht. Dit is het hoogste aantal slachtoffers in één jaar, vanaf de start van het dassenproject in 1999;
6. Er is een evenwichtige leeftijdsopbouw;
7. In het gehele Nationale Park en in aangrenzende gebieden komen sporen en bewoning van de das voor;
8. Er heeft zich een nieuwe dassenfamilie gevestigd in de Baardwijkse Overlaat, op de Helvoirtsche Heide en ten oosten van Udenhout;
9. Er is een burcht met 40 ingangen, een andere heeft een oppervlakte van ongeveer 1.600 m²;
10. Een verdere verdichting van burchten zal naar verwachting plaatsvinden ten westen van de N261, in de omgeving van het Hengstven (oostelijk deel) en in het noordelijk deel van de duinen (Plantloon). De das zal zich verder gaan verspreiden;
11. Voor de eerste keer kwam een melding binnen van dassenactiviteit in het Helvoirts Broek, een burcht is echter nog niet gevonden. Dit geldt ook voor het Brokkenbroek ten westen van Helvoirt;
Op 24 november kreeg ik van wethouder drs. Margo Mulder van de gemeente Heusden de Groene Handdruk uitgereikt. De prijs bevatte naast een trofee een aanmoedigingsprijs van € 350,--. Ik kreeg de prijs voor mijn inzet voor de das. Vanaf 1993 ben ik actief, toen sinds lange tijd weer eens een das in Vlijmen verscheen. In 1999 startte ik voor Das&Boom samen met Natuurmonumenten (NM) het herintroductieproject op. Ik heb de geldprijs geschonken aan het scholenprogramma Dassenwerk voor leerlingen van het basisonderwijs

-
-
-
12. Er werd een aantal malen schade gemeld door dassen in maïsakkers. In alle gevallen werd verwezen naar de website van Dassenwerkgroep Brabant, waar wordt beschreven hoe eventuele schade te declareren. Geen van de schademelders maakte hiervan gebruik, hiervoor was het schadebedrag te gering;
13. Het is wenselijk een aantal wegen te voorzien van rasters en tunnels. Vooral op de Heikant in de gemeente Haaren nabij De Guldenberg vallen veel slachtoffers. Er wordt gekeken of maatregelen kunnen worden genomen. Omdat de das zich steeds verder zal gaan verspreiden, dient ook gekeken te worden naar bijvoorbeeld de N65, de weg tussen Tilburg en 's-Hertogenbosch. Bij de ombouw van de N261 tussen Waalwijk en Tilburg wordt rekening gehouden met voorzieningen.

Bert van Opzeeland
vanopzeeland@hotmail.com
www.dassenwerkgroepbrabant.nl

COLUMN

Animalcops

Van de schoonzussen die ik heb, zes in totaal, is er eentje die niet alleen heel aardig voor mensen is, maar ook voor dieren. In de periode dat ze nog in Vlissingen woonde, waren naast de hele familie, vrienden en kennissen, ook muizen welkom in haar huis. Toen ze enkele muizen ontwaarde in haar bijkeuken, waar naast de fietsen, het werk- en tuingereedschap ook de biervoorraad stond, bedacht ze dat die lieve muisjes gered moesten worden. Mijn schoonzus maakte een trapje naar een emmer en als er dan enkele muisjes per ongeluk, of misschien wel expres in de emmer terecht waren gekomen, dan gunde ze die muisjes achter in haar tuin weer de vrijheid. Een loffelijk streven nietwaar, ware het niet dat sommige muizen wel erg ondeugend waren. Zij dronken de laatste restjes uit de bijna lege bierflesjes en gingen dan copuleren. Zonder voorbehoedsmiddelen uiteraard. Dus het aantal muizen dat mijn schoonzus in de emmer aantrof, steeg schrikbarend.

's Morgens werden ze door haar uitgezet en 's avonds keerden ze via een omweg weer terug naar de drankkeet. Onbegonnen werk. Helaas moest er rigoures ingegrepen worden.

Voor hetzelfde dilemma voel ik me geplaatst met de wilde konijnen in onze tuin. Het begon met enkele lieve, leuke, kleine, bruine, wilde konijntjes. Schattig om te zien en dol op de eikenslablaadjes in de moestuin. Nou vonden wij dat geen enkel probleem. Maar één van die wilde Flappies bracht kennelijk een gelegenheidsbezoek aan de konijnenkooi van onze burens, het domein van een tam, wit konijn.

Resultaat: bij de konijnen af! Verschillende bruin-witjes huppelden vervolgens door ons groen lover. Schattig om te zien, maar desastreus voor de jonge aanplant in de moestuin. Konijnengaas ingegraven, netten gespannen en de hond haar jachtinstinct laten volgen. Wij dachten dat het geholpen had. Tijdens de gehele winter hebben we zowel vóór als na Kerstmis helemaal geen half-wilde Flappies meer gezien. Probleem opgelost, denk je dan.

Maar dan komt de lente in zicht en begint de voorjaarsschoonmaak van de tuin. Snoeien, bladruimen, verplanten, verticuteren, inzaaien etc. Genoeg te doen. Maar inzaaien?

De eerste Flappies hebben we inmiddels al op bezoek gehad. Je ziet ze nu via een omweg, buiten de normale grenzen om, de tuin binnenhuppelen. Uitdagend spelen ze op het grasveld, genietend van hun vrijheid. Moedeloos word je er van. We zijn op zoek naar een diervriendelijke oplossing, want op een bezoek van de animalcops van de PVV zitten we echt niet te wachten.

RC Schalken

LEZING VLINDERS

‘Meer vlinders in Heusden’

Datum : donderdag **24 maart** 2011, aanvang 19.30 uur
Locatie : 't Patronaat, Nieuwkuijksestraat 106, Nieuwkuijk
Sprekers : Kars Veling en Paul Kreijger

Wij organiseren samen met de Vlinderstichting: een lezing over vlinders

Vlinders zijn verwende kringen. In de lezing zal Kars Veling, al meer dan 20 jaar projectleider bij De Vlinderstichting, aandacht besteden aan de eisen die vlinders stellen aan hun leefomgeving.

Wat hebben ze nodig om zich ergens thuis te voelen. Als we dat weten kunnen we namelijk zorgen dat de vlinders in onze omgeving het naar hun zin hebben en kunnen we zorgen dat we meer vlinders krijgen. De gemeente en natuurbeheerders hebben daarin een rol, maar ook wijzelf kunnen in onze tuin de omstandigheden voor vlinders veel beter maken dan nu het geval is. De tuin tot kroeg maken voor vlinders is relatief simpel. Zet er een aantal vlinderstruiken en andere vlinderlokkers in en de vlinders komen langs, drinken wat en vertrekken weer. Dat is al belangrijk want nectar is de brandstof waarop ze leven. Maar veel leuker is het natuurlijk als de tuin een thuis wordt voor vlinders, waar ze zich ook kunnen voortplanten. Dat je hele generaties van vlinders ziet in je tuin: pa en ma in het voorjaar, de kinderen in de zomer en de kleinkinderen in het volgende voorjaar. Ze hebben alles wat hun hartje begeert in de tuin en gaan er niet meer weg!

Paul Kreijger, lid van beide verenigingen, zal ons meenemen op ‘excursie’ naar het Vlijmens Ven en de Moerputten Hij zal het een en ander vertellen over de vlinders die daar te bewonderen zijn. Het gaat o.a. om het pimpernel blauwtje en zijn enorm boeiende leefwijze, dat hier na herintroductie gelukkig weer voorkomt. Paul zal ook aandacht geven aan de pas opgerichte vlinderwerkgroep van onze vereniging. De lezing, waar uiteraard prachtige foto's van vlinders getoond worden, zal worden afgesloten met een korte video over graslandvlinders.

Zie voor meer informatie over vlinders: www.vlinderstichting.nl

Iedereen is van harte welkom bij deze gratis lezing. Vooraf opgeven is niet nodig. Consumpties staan, tegen betaling, klaar.

VLINDERWERKGROEP OPGERICHT

Tijdens de ledenvergadering van 11 oktober 2010 is er een vlinderwerkgroep opgericht. Vooralsnog bestaat de groep uit Paul Kreijger, Piet de Bont en Joost van Balkom.

Half april start de groep met het inventariseren van de taluds van het Afwateringskanaal, het Natuurpark en het voormalig zanddepot in de Baardwijkse overlaat en het bijzondere plantenterreintje aan de Rademakersteeg in Vlijmen. Alle waarnemingen gaan via Paul Kreijger naar de landelijke instantie TELMEE, en de bevindingen gaan van hieruit o.a. naar de Vlinderstichting.

Uiteraard worden niet alleen de vlinders bekeken, maar ook worden de verschillende planten in de aangegeven gebiedjes geïnventariseerd. Veel vlinders hebben hun eigen waardplant en nectarplant. De planten worden geïnventariseerd door de plantenwerkgroep onder leiding van Theo Boonmann.

Om de gemeente Heusden wat vlindervriendelijk te maken worden verschillende terreintjes vlindervriendelijk ingericht. (Daar zorgt onze landschapsgroep voor.) Op het geadopteerde stuk van het Afwateringskanaal planten we enkele stuks sporkehout bij, een plant die veel nectar geeft en bij verschillende vlinders favoriet is. In het Natuurpark in de Baardwijkse Overlaat, wordt ook een deel vlindervriendelijk ingericht met o.a. Koninginnekruid.

Verder wil de vlinderwerkgroep ook met U op excursie. Er komen enkele korte excursies van ongeveer een uur naar die gebieden waar op dat moment verschillende vlinders te zien zijn.

Onder voorbehoud en tot nader bericht worden de excursies op de volgende data gegeven:

Zaterdag 7 mei 14.00 uur naar het gebied de PAX, waar we naar de oranjetipjes gaan kijken.

Zaterdag 9 juli 14.00 uur gaan we naar het Natuurpark op zoek naar de Zandoogjes.

Zaterdag 27 augustus 14.00 uur gaan we naar Piet Smeekens aan de Duinweg. In deze tijd krioelt het hier van de verschillende soorten vlinders.

Voor de excursies hebben we vlinderzoekkaarten aangeschaft. Tijdens de excursies nemen we de vlinderzoekkaarten mee, zodat iedereen met of zonder hulp de vlinders op naam kan brengen.

Op 9 april gaan de leden van vlinderwerkgroep op de fiets door de gemeente op zoek naar overhoekjes , bermen en interessante vlinderstukken. Misschien kunnen we met de uitkomsten wat projectjes starten.

Verder zijn we momenteel bezig om zicht te krijgen in welke andere dieren meeliften met de zorg die wij aan de vlinders willen geven.

Mocht U interesse hebben om mee te vlinderen, neem dan contact op met een van de drie bovenstaande mensen , onderstaand nummer bellen kan ook.

Joost van Balkom
06.14757892

WINTER

Winter

Ik rij eind januari 't buitengebied van onze gemeente door.
Mooie plaatjes, daar ga ik voor.
Ik kijk, ik zie, ik stop.
Motor stil, deur dicht, alles stil: top !
Voorzichtig loop ik wat raak.
Onder m'n voeten licht gekraak.
Klikje hier, klikje daar.
De eenden zien mijn komst als bezwaar.
Even wat verder weg van mij.
Dan kan ik er vast niet bij.
Slim, dat klopt; verder dan met de auto met de bocht mee.
Daar ben ik met onderstaande foto wel tevreê.
Heel gewoon, maar 't geeft de stilte weer.
Hier kom ik vast nog 'n keer.
Waar dat is: ga maar kijken,
rondrijden of –fietsen zal uw blik verrijken!

foto Annie van Bokhoven

VERSLAG PLANTENWERK GROEP

Plantengroep 2010.

Iedereen heeft kunnen ervaren dat 2010 een heel bijzonder jaar geweest is.

Na een lange wintertijd met veel sneeuw kwam een korte late lente.

Daarop volgden zeer warme weken met een regenachtige zomer.

Na een natte herfst viel in november de winter weer in.

Deze duurde tot januari 2011.

Zo ziet men dat de natuur zich veel moet aanpassen.

Dit doet de plantengroep ook. Wij hebben toch geprobeerd er een succesvol plantenjaar van te maken.

Wij hebben afgelopen jaar aandacht besteed aan de Dullard in Sprang-Capelle. Hier vonden wij 124 planten.

Bij een plantenexcursie zagen we ook de Zwarte Stern.

Verder is door het jaar, dat is 10 maal. een bezoek gebracht aan andere gebieden in de gemeenten Heusden en Waalwijk,

Aantal gevonden planten in 2010 in Heusden was 201.

Aantal gevonden planten in 2010 in Waalwijk was 182.

Het aantal deelnemers varieerde van 3 to 8 personen.

We hadden een vruchtbaar plantenjaar. Bij de excursies was meestal de tijd te kort.

We proberen altijd ongeveer 2 ½ uur onderweg te zijn, maar meestal loopt het iets uit.

Wat vinden wij allemaal? Ja, als je als groep al meer dan 25 jaar in het gebied onderzoek doet, is het moeilijk iets nieuws te vinden.

Maar we weten wel waar we bijzondere planten te vinden zijn in een gebied.

Zoals orchissen, beenbreek, zwanenbloem ; maar ook een weide vol paardenbloemen of pinksterbloemen. In de sloten zien we blaasjeskruid en slangenwortel.

Zo te zien heeft de plantengroep heeft toch een waardevol jaar gehad.

In 2011 gaat het gewoon verder. Ieder is van harte welkom, maar het zijn geen wandelingen maar zoektochten.

Informatie bij Theo Boonmann tel 0416 376378

FIETSRROUTEPLANNER

Lancering fietsrouteplanner Zuid-Nederland

De drie zuidelijke provincies in Nederland (Zeeland, Limburg en Noord-Brabant) hebben de handen ineengeslagen om een online fietsrouteplanner te ontwikkelen.

De lancering van deze routeplanner staat gepland voor 1 maart a.s.

Met de routeplanner willen de provincies (potentiële) fietsers optimale informatie bieden over het reisdoel en de beste route ernaartoe.

Het gaat dan in het bijzonder om twee doelgroepen: de mobilist die de route niet kent en de recreatieve fietser die een fietstocht wil maken en daar een geschikte route voor zoekt.

Indirect willen de provincies hiermee het gebruik en imago van de fiets versterken door voor de fiets dezelfde technologische mogelijkheden te bieden als er nu voor de auto bestaan.

Met de ontwikkeling van de fietsrouteplanner wordt het ook gemakkelijker om zogenaamde ketenverplaatsingen te maken: een combinatie van fiets met de auto of openbaar vervoer.

Op termijn wordt de routeplanner ook vertaald naar mobiele (telefoon)toepassingen, zodat de fietser ook onderweg een route kan plannen en van de telefoon instructie krijgt hoe te rijden!

Bron: Nieuwsbrief Fiets in de Versnelling van de provincie Noord-Brabant.
Kijk voor meer informatie op: [www. Brabant.nl/fiets](http://www.Brabant.nl/fiets)

PLASTIC TASSEN

Plastic tassen in de ban

Goed nieuws uit Italië: sinds januari zijn plastic wegwerptasjes verboden in alle winkels.

Italië gebruikte maar liefst een kwart van het totale aantal plastic zakken in de hele EU: vierhonderd tasjes per Italiaan... in totaal zo'n twintig miljard stuks per jaar. Hoewel geen enkel Europees land zo ver gaat als Italië, willen meer landen de plastic tas uitbannen.

In Ierland heeft een belasting op plastic tassen er toe geleid dat het gebruik sinds 2002 enorm gedaald is.

Consumenten in Engeland gebruiken daarentegen vier maal zoveel plastic tassen als hun burens. Ondanks dat supermarkten hebben afgesproken het gebruik te reduceren.

Ook Nederlandse supermarkten hebben onlangs afgesproken geen dunne gratis plastic tasjes bij de kassa's meer weg te geven.

Dat scheelt jaarlijks 500 duizend kilo plastic en bespaart evenveel energie als 3500 huishoudens.

Een verbod is volgens minister Schultz niet mogelijk omdat het in strijd is met de Europese regels. Dus wellicht wordt Italië nog teruggefloten.

Een ban op plastic tasjes is overigens niks nieuws.

Zo heeft Zanzibar sinds 2007 en China sinds 2008 een wettelijk verbod op ultradunne plastic tasjes. Het aannemen van een gratis tasje in winkels kan de Chinese consument zelfs een fikse boete opleveren.

Ook in Zuid-Afrika, India, Australië, Bangladesh, Kenia en de Amerikaanse steden Los Angeles en San Francisco zijn plastic tasjes verboden.

Bron: "down to earth" uitgave vereniging Milieudefensie februari 2011

Gebruik van een boodschappentas is natuurlijk altijd aan te bevelen!

GANS ZIJN MET DE GANZEN

Plotseling waren ze er dan weer. Een hele groep ganzen, vliegend in V- formatie. Mijn ouders zeiden dan: “Dat is de V van vorst! De vorst is ingevallen in het hoge noorden en nu komen de ganzen naar het zuiden en nadert ook hier de winter.” Deze jaarlijks terugkerende, gakkende ganzen oefenden een onweerstaanbare aantrekkingskracht op mij uit.

Toen las ik het boek: “De reis van Niels Holgersson” van de Zweedse schrijfster Selma Lagerlöf. Niels een vervelende jongen, zowel voor zijn ouders als de dieren op het erf, wordt door de huiskabouter betoverd in een dwerg. Hij verstaat dan ook de taal van de dieren. In het voorjaar vliegt er een troep wilde ganzen over de boerderij. Een jonge, tamme, witte gans op het erf kan de lokroep van de wilde ganzen niet weerstaan. Niels hoort dat de gans roept dat ze mee wil met de wilde ganzen naar het hoge noorden. Niels probeert dit te verhinderen en pakt de gans vast. Te laat! De gans stijgt op met Niels aan haar hals. Er rest Niels niets anders dan mee te vliegen met de wilde ganzen. Het wordt een avontuurlijke tocht. De ganzen verdwalen in de mist; weerstaan een storm; worden onderweg bedreigd door otters en marters; beschoten door jagers en belaagd door vossen. Onder leiding van de oude, wijze en ervaren gans Akka weet de troep uiteindelijk het broedgebied te bereiken. Niels die inmiddels veel van de ganzen is gaan houden en ze af en toe zelfs weet te redden, wordt in het najaar als de ganzen weer naar het zuiden trekken thuis afgezet. Hij krijgt zijn eigen lengte weer terug en is dan een grote, liefdevolle jongen geworden met veel respect en verantwoordelijkheidsgevoel niet alleen voor zijn ouders, maar ook voor de dieren.

De schrijfster van dit boek moet een groot inlevingsvermogen hebben gehad en zeer goed op de hoogte zijn geweest van het wel wee van de wilde ganzen in Zweden om op zo'n voortreffelijke wijze vanuit ganzenperspectief de wereld te kunnen beschrijven. Ik ben naar de bibliotheek geweest om navraag te doen of dit boek daar tegenwoordig nog aanwezig is. En jawel hoor! Ik heb het boek nog eens doorgelezen. Het is nog steeds een boeiend verhaal om te lezen en ook de begeleidende tekeningen spreken tot de verbeelding. Dit boek is ook voor de moderne jeugd en zelfs voor sommige volwassenen (!) nog interessant om te lezen.

Nog altijd als ik ganzen hoor overvliegen, ga ik naar buiten om ze beter te kunnen horen en eventueel ook te zien. Het blijft voor mij een fascinerende belevenis.

Heusden en omgeving is ook overwinteringsgebied voor een groot aantal ganzen afkomstig uit het hoge noorden. Ik ga altijd wel een paar keer in de polders op zoek naar de ganzen. Op 8 januari na de middag waren er ongeveer 2000 kolganzen te vinden op de vochtige, voedselrijke weilanden ten zuiden van de eendenkooi De Rijskampen in de Vughtse Gement; ook langs de Voordijk bij Vlijmen zag ik ca. 17 Canadese ganzen; bij de Sompen en Zooislagen en het Luisbroek bij Haarsteeg telde ik nog eens ongeveer 1000 kolganzen, enkele brandganzen en een klein groepje rietganzen. Ook in de uiterwaarden van de Maas bij Bokhoven en Hedikhuizen waren enkele honderden grauwe ganzen te vinden en ook nog een aantal Canadese ganzen. Op 14 januari – intussen stonden de uiterwaarden onder water – waren er na de middag in de Vughtse Gement vrijwel geen ganzen te vinden. Ze verplaatsen zich kennelijk voortdurend. In Doeveren echter bij het Oude Maasje waren toen honderden grauwe ganzen en kolganzen te zien. Ook op de Gorseweide (Graasweide) bij Elshout zag ik nog een paar honderd grauwe ganzen.

Zoals reeds vermeld, bevonden zich op 8 januari in het gebied tussen de Gementweg en de Honderdmorgenseweg in de Vughtse Gement een paar duizend kolganzen, herkenbaar aan de witte kol rondom de snavel. Dat was zonder meer een indrukwekkende aanblik. Ik parkeerde mijn auto langs de weg vlak bij de ganzen. Dat gaf aanvankelijk wat onrust. Ik bleef echter rustig in mijn auto zitten en spoedig was de rust weergekeerd. Mijn stilstaande auto als zodanig werd niet meer als een gevaar gezien. Ik deed voorzichtig het raam open en keek met mijn verrekijker bij de hand naar een onafzienbare groep kolganzen. Ik bleef een tijd aandachtig kijken en luisteren. Je wordt dan als het ware gans met de ganzen. Je voelt intuïtief een natuurlijke verbondenheid met de ganzen. Dat is pas een echte belevenis. Fascinerend! Het is werkelijk verwonderlijk hoe rustig en gedisciplineerd zo'n grote groep ganzen zich gedraagt.

Sommige ganzen sliepen met de kop tussen de vleugels, andere graasden en weer andere hielden de wacht. Vooral de oudere ganzen, herkenbaar aan de dwarse, donkere strepen op hun borst, bleven attent. De verschillende families vormden weer aparte groepjes binnen het grote geheel. Ouders met jongen (herkenbaar omdat de jongen van het afgelopen jaar nog geen witte bles hadden) bleven bij elkaar en verplaatsten zich telkens samen. Zachtjes al gakkend communicerend. Je beseft dan, dat ook ganzen een emotioneel leven leiden en met elkaar communiceren. De ganzen beseffen ook, dat het leven in een grotere groep met veel ogen en oren hier in deze omstandigheden nu veiliger is. Ze kunnen o.a. af en toe, ieder op zijn beurt, rustig even slapen. De kolganzen broeden in de zomermaanden op de kale, natte toendravlakte in de delta van de Petsjorarivier in het noorden van Rusland. Ze leggen ca. 3000 km af om hier te komen overwinteren! Hoe weten ze de weg? Ze hebben behalve een intuïtief weten ook een soort ingebouwde tomtom en er zijn natuurlijk een aantal oudere ganzen in de troep die de tocht al herhaalde malen hebben meegemaakt. Deze weten uit ervaring waar onderweg gebieden te vinden zijn, waar ze kunnen uitrusten en zich kunnen voeden. Om daarna de tocht weer voort te kunnen zetten om uiteindelijk op de overwinteringsplaats aan te komen. Dat is voor veel ganzen Nederland met zijn grazige weiden en akkers.

Binnenkort keren de ganzen weer terug naar hun broedgebied in het hoge noorden. Ze vliegen dan weer in grotere of kleinere groepen met één gans aan de spits die – net zoals bij wielrenners – regelmatig wordt afgewisseld. Ze vliegen schuin achter elkaar, gebruikmakend van de wervelende luchtstroom van de vóór hen vliegende ganzen. Zo leggen ze honderden kilometers in één keer af. Een topprestatie! Ik wens ze in mijn hart een voorspoedige vlucht en hoop ze in het najaar met hun jongen weer terug te zien!

Door dergelijke waarnemingen ben ik voor mij zelf tot de conclusie gekomen, dat de aanhangers van het Darwinisme geen gelijk hebben als ze beweren, dat dieren voortdurend met elkaar in strijd zijn en alleen de best aangepaste overleven. Veel dieren overleven juist door samenwerking en wederzijdse hulp. Ook in de dierenwereld bestaat een bepaalde sociale verantwoordelijkheid en wederzijdse genegenheid (b.v. tussen jongen en hun ouders); dieren beschikken over emoties, een intuïtief weten en een bepaald inlevingsvermogen; ze hebben ook een leervermogen (de jongen leren van de ouders, evenals kinderen leren van hun ouders); ieder dier heeft ook een individuele identiteit. Inlevingsvermogen is ook voor mensen van groot belang om respectvol met dieren te kunnen omgaan. De wetenschappelijke benadering laat het in deze helaas afweten.

Wetenschappers vinden, dat je per definitie persoonlijke emoties moet uitschakelen bij het bestuderen van dieren en komen zo tot een heel eenzijdige, mechanische kijk op de dierenwereld met grote gevolgen voor een groot aantal dieren. Gelukkig beschikken veel mensen desondanks over een goed ontwikkeld inlevingsvermogen in dieren en deze mensen vragen – terecht - in toenemende mate aandacht voor het welzijn van dieren!

Vriendelijke groet, Cees van der Meijden

ERFBEPLANTING

Erfbeplanting

Veel bedrijven in het buitengebied hebben een 'harde' bebouwingsrand en zijn onvoldoende ingepast in de omgeving. Dit valt nog meer op als het gaat om grote en hoge gebouwen met een weinig natuurlijk materiaal- en kleurgebruik. Door het ontbreken van een begeleidende beplanting ziet het er slordig uit en komt de bebouwing niet tot zijn recht. Harde bebouwingsranden doen afbreuk aan de kwaliteit van het landschap en de beleving van de natuur.

Ontwikkelingsvisie Buitengebied

Het afgelopen jaar heeft de gemeenteraad de Ontwikkelingsvisie Buitengebied vastgesteld. In het plan zijn de waardevolle landschappen / natuurgebieden en de landschappen met een open karakter, de open corridors en de waardevolle groen- en waterstructuren beschreven. Ook wordt aandacht besteed aan de waardevolle stedenbouwkundige en bebouwingsranden: de vesting Heusden, de lintbebouwing van Elshout en Haarsteeg, de oostelijke bebouwingsgrens Herpt en Giersbergen. Op de kaart 'Bedreigingen en aandachtspunten' staan de bedrijven ingetekend die volgens het onderzoeksbureau BügelHajema onvoldoende zijn ingepast. Het betreft het bedrijventerrein Heesbeen, de dorpsuitbreiding Oud Heusden, (agrarische) bedrijven in de overlaatzone (langs de Kanaalweg, Hoge Schijf, Honderdbunderweg en Vendreef) en langs de Oosterseweg, VAL B.V. en de steenfabriek Hedikhuizen. De gemeente heeft hoge ambities op het vlak van de natuurontwikkeling. Zij wil de landschappelijke kwaliteiten en de historische structuren behouden en waar mogelijk versterken. Hiertoe zijn per deelgebied ontwerprichtlijnen opgesteld. De richtlijnen gaan over de verkaveling, de rooilijnen maar ook het soort bomen dat moet worden toegepast.

Functie erfbeplanting

Erfbeplanting heeft meerdere functies. De erfbeplanting geeft op de eerste plaats beschutting. Vooral in het buitengebied kan het belangrijk zijn dat er een groenscherm wordt gecreëerd tegen wind, regen en zon. Door het groen krijgt bebouwing meer uitstraling. Bovendien wordt voor de bewoners een aantrekkelijk verblijfsklimaat gecreëerd. De beplanting kan samenhang geven met het landschap en de natuur in de omgeving. Bomen en struiken bieden een biotoop voor de dieren. Veel bewoners en eigenaren maken daarom met de bebouwing een beplantingsplan. Zij zien zelf de voordelen van de groenaankleding en zijn ook bereid daarin te investeren. Dat geldt echter niet voor iedereen. Sommige mensen hechten minder waarde aan de uitstraling van het bedrijfsgebouw en woning. Zij zien vooral nadelen. De grond die voor de erfbeplanting nodig is, wordt onttrokken aan het productie areaal en kost daardoor geld. Goede tuinaanleg en beplanting zijn duur. Beplanting vraagt daarnaast regelmatig onderhoud.

Dit betekent dat een aantal gebruikers van het buitengebied moeten worden gestimuleerd om erfbeplanting te realiseren. Dit kan op verschillende manieren. Gemeenten en Agrarische Natuurverenigingen kunnen door gerichte voorlichting de bouwers overtuigen dat bij bebouwing ook groen hoort. De gemeente kan bepalen dat tegelijk met de aanvraag van een bouwvergunning ook een groenplan moet worden overlegd.

Erfbeplantingsproject PlantenNu

Begin 2010 is de gemeente gestart met de actie ErfbeplantingNu. Met deze actie wil de gemeente Heusden de aanleg van beplantingen in het landelijk gebied stimuleren.

Op de erven van vijftien bedrijven zijn het afgelopen najaar in totaal 670 stuks bosplantsoen, 213 laanbomen en 97 fruitbomen aangeplant. Met uitzondering van de fruitbomen betreft het authentiek inlands plantmateriaal. De gemeente vergoedt de kosten voor de planvorming en het plantgoed. Het planten komt voor rekening van de deelnemers. Deze hebben zich verplicht de geleverde planten minimaal 10 jaar te laten staan.

PlantenNu is een initiatief van het Projectbureau Orbis uit Den Bosch. Het bureau wil door samenwerking van gemeenten en grondbezitters een groene impuls geven aan het buitengebied van Brabant. Het project PlantenNu 2010 in de gemeente Heusden was een groot succes. De werkgroep RO zou graag zien dat de gemeente in 2011 budget vrijmaakt voor voortzetting van het project.

Jan Pijnenborg

Een sprookje....

Dat is het eerste woord dat me te binnen schiet als ik denk aan de wandeling die we Tweede Kerstdag maakten met zo'n twintig leden van de vereniging.

Een dik pak sneeuw bedekte Heusden.

Een landschap in feesttooi . Grote plakken sneeuw op de takken van de dennenbomen als de versiering van een levende kerstkaart.

Sporen van dieren die al voor ons de buurt hadden verkend.

Alle geluiden werden gedempt.

Harrie voerde ons door deze prachtige wereld. Dank je wel!

Noor Peters

MEGAKAS

Mooi landschap verdraagt zich slecht met 'n megakas aan de Tuinbouwweg.

Rondom de Maasroute is druk gebouwd. De dorpen Vlijmen, Haarsteeg, Drunen en Elshout met de daarbij behorende industrieterreinen zijn bijna aan elkaar gegroeid. Groene, open noord-zuid natuurverbindingen zijn er nog slechts oostelijk van Vlijmen en westelijk van Drunen.

In het centrum van onze gemeente -ter hoogte van het voormalige Land van Ooit- ligt tussen de bebouwing nu nog van noord naar zuid een groene buffer, de zogenaamde Centrale Landschapszone met recreatieve potentie. Het is een belangrijke natuur/landschapsoase in dit verstedelijkte gebied.

Deze landschapszone wordt beleidsmatig beschermd niet alleen door de provincie maar ook door de gemeente (in haar kort geleden vastgestelde structuurvisie). Ook in de overeenkomst Gebiedsversterking Oostelijke Langstraat (GOL), afgelopen najaar ondertekend door onder meer de Provincie, gemeente en natuurverenigingen werd het belang van deze landschapszone onderkend.

De inkt van de structuurvisie en de GOL-overeenkomst is nog maar net droog of bedoelde landschapszone wordt al ernstig bedreigd.

Het gemeentebestuur wil akkoord gaan met de bouw van een megakas met een oppervlakte van 200 bij 300 meter én met een hoogte van 6 ½ meter. Dit nieuwe kassenbedrijf is gepland aan de Tuinbouwweg 1 op ruim 50 meter van de d' Oultremontbossen.

kassenbouw : bestemmingsplan en provinciaal/gemeentelijk beleid.

In het huidige gemeentelijke bestemmingsplan heeft het gebied een zodanige agrarische bestemming dat kassenbouw mogelijk is indien wordt aangetoond dat de uitbreiding past binnen de ruimtelijke beleidskaders en dat rekening wordt gehouden met planologische waarden.

Op provinciaal en gemeentelijk beleidsniveau is het gebied rondom de Tuinbouwweg aangewezen als glastuinbouwvestigingsgebied.

De exacte begrenzing van dat gebied wordt vastgesteld onder meer in overleg met de Brabantse Milieufederatie, zo is in het verleden bepaald. Dat laatste is nog niet gebeurd.

Overigens is ook bepaald dat in een glastuinbouwgebied de omvang van glastuinbouwbedrijven mag worden beperkt voor zover dat noodzakelijk is in verband met ter plaatse aanwezige waarden en belangen van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische, water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische aard.

Conclusie : ook in een glastuinbouwvestigingsgebied is kassenbouw niet zonder meer toegestaan.

Het landschap in dit stukje “glastuinbouwvestigingsgebied”

Het gebied waar de megakas (industrieterreinwaardig) Tuinbouwweg 1 is gepland is nu nog het laatste open gebied vanaf de Tuinbouwweg met schitterende en daardoor kostbare zichtlijnen richting Herptsche Veld en de stad Heusden en vormt bovendien nog een mooie overgang van het tuinbouwgebied naar de cultuur-historisch waardevolle bossen van het oude landgoed van de Graven d'Oultremont. Landschap is veel méér dan bos alleen.

Dit landschap wordt gewaardeerd om de ruimte, de openheid, rust en het groen; het ademt van alle kanten cultuur en geschiedenis uit.

Dit landschap is een wezenlijk onderdeel van bovengemelde beschermde landschapszone.

Feitelijke bescherming van dit landschap is geen luxe, maar noodzaak.

Druk(te) rond Tuinbouwweg 1

De dorpse sfeer van de Tuinbouwweg ter plaatse verandert door de vestiging van een megakas in een industrieterreinachtige omgeving. De geplande boompjes veranderen dat niet.

Tussen de megakas en de d'Oultremontbossen is verder nog een drukke verbindingsweg gepland, die verkeer via de N267 toegang tot de Maasroute moet geven. Wil je recht doen aan landschap en dat landschap kunnen ervaren dan moet die weg op 'n behoorlijke afstand van de d'Oultremontbossen worden aangelegd. Die zo gewenste ruimte is er naast de megakas niet meer.

Zienswijze Natuur- en Milieuvereniging gemeente Heusden.

Het zal duidelijk zijn dat onze vereniging wil dat dit fraaie cultuur-historisch zo belangrijke landschap rond de Tuinbouwweg 1 niet alleen op papier goed wordt beschermd maar ook in de praktijk.

Het landschap behoort in feite niet vogelvrij te zijn. Dit landschap, dat in wezen van ons allemaal is, dient in ieders belang te worden beschermd.

De gemeente Heusden behoort haar vastgestelde beleid gewoon te volgen en haar afspraken na te komen.

Onze vereniging heeft daarom in een zienswijze bezwaar gemaakt tegen de vestiging van deze megakas. In de zienswijze wordt niet alleen grote aandacht gevraagd voor het landschap, maar ook voor de natuur.

De zuidelijke eikenbomenrij langs de Tuinbouwweg herbergt een vleermuizen-migratieroute.

Er zijn vragen over de lichtuitstraling, de inpassing in het landschap, de gevolgen voor de grondwaterstand en bodemkwaliteit, de gevolgen voor onder meer vogels, de gevolgen voor de recreatieve potentie..... maar het allerbelangrijkste is hier toch wel de enorme aantasting van het landschap, landschap dat in het bestemmingsplan en in vele recente beleidsstukken en overeenkomsten zo bijzonder belangrijk wordt geacht.....en wordt beschermd !

Wij rekenen er eigenlijk toch wel op dat -bij nader inzien- de gemeente Heusden hier het grote algemene belang laat prevaleren boven het belang dat een enkele ondernemer denkt te hebben.

Herman Peters lid commissie RO

HEEMTUIN

De “link” tussen de Heusdense heemtuin en onze vereniging.

Leden van de Natuur- en Milieuvereniging hebben zich intensief ingezet voor de totstandkoming van de heemtuin in Heusden en ook nu zitten er een aantal leden van onze vereniging in het bestuur van de heemtuin.

De tuin ligt op de plaats waar vroeger de stadsboerderij en de moestuinen lagen. 'n Plek waar verleden en heden, natuur en cultuur worden verbonden. 'n Heerlijke plaats om samen te werken, te ontdekken en te genieten.

In de Heusdense heemtuin wordt zichtbaar dat een mengeling van zon, zand, water en klei kan zorgen voor een spektakel aan natuur.

Natuur in de vorm van insecten, rupsen en bijen, kikkers en vogels, bloemen, planten en vruchten, dikwijls eetbaar, soms ook geneeskrachtig.

Natuur die is te ruiken, te proeven, te horen, te voelen en ook te zien.

Zoals ook bij onze vereniging is bij de heemtuin “natuureducatie” een heel belangrijk aandachtspunt.

De heemtuin heeft daarvoor ook heel veel goede mogelijkheden.

Met een kleine werkgroep én met de medewerking van vele anderen zijn wij in de heemtuin nu bezig met het opzetten van projecten voor basisschoolleerlingen. Wij werken daarbij onder meer samen met de scholen en met het Gouverneurshuis.

Wij willen het mogelijk maken dat kinderen van de basisschool er 'n eigen hoekje grond krijgen om daarop te spitten en te zaaien, dat te onderhouden en daar te oogsten. Onder begeleiding zijn zij dan wekelijks 'n paar uurtjes in de heemtuin.

Zij ervaren dan grond, water, ontkieming, groei, levenskracht, natuur, cycli, nat, droog....oogst: samenwerking, bloemen, groenten etc.

Verder gaan we met scholen lesprogramma's ontwikkelen. Daarvoor moet ook verantwoording worden afgelegd aan onderwijsinspectie en ouders. Delen van vakken als techniek, biologie, geschiedenis, rekenen en taal worden dan gegeven in de heemtuin !

Wij hopen dat met de kinderen ook hun ouders in de gaten krijgen hoe leuk, boeiend en vol leven zo'n stukje natuur is.

De heemtuin is een unieke plek in onze gemeente waar plaats is voor stilte, tot rust komen, verwondering, ontmoeten, samenwerken en zeker ook: .....werken in de tuin!

Dat werken in de tuin gebeurt onder meer elke dinsdagmiddag én elke 2e zaterdagochtend in de maand. Er is een vaste groep enthousiaste vrijwilligers. Maar iedereen is welkom !

Heb je er zin in ? Kom gewoon eens langs....

Herman Peters (actief in de heemtuin én de natuur en milieuvereniging)

Heemtuin

VOGELWAARNEMINGEN

Vogelwaarnemingen bij de Maas

Op een mooie, ijskoude vrijdag in januari vanuit je huis in Hedikhuizen er op uit om met je broers te gaan “vogelen”.

Genieten van de ruimte en de stilte in het polderlandschap en op de dijken van de Maas.

Welke vogels kun je zomaar tegenkomen?

Een hele opsomming... Kees: dank je wel!

* kramsvogel	* kuifeend
* grote zilverreiger	* kraai
* sijsje	* dodaars
* patrijs	* merel
* torenvalk	* roodborst
* knobbelzwaan	* ringmus
* blauwe reiger	* houtduif
* grauwe gans	* zilvermeeuw
* rietgans	* spreeuw
* kolgans	* ekster
* brandgans	* koolmees
* wilde eend	* pimpelmees
* krakeend	* vink
* fuut	* nijlgans
* boomklever	* staartmees

Dit alles op het navolgende traject:

Hoge Maasdijk (doodlopende deel) - dorp Hedikhuizen richting Bergse Maas - Bergse Maasdijk naar Bokhoven - Haarsteegse Weg - Vergereindse Weg - Brugkamp - terug via Haarsteegse Wiel over de Hoge Maasdijk.

Kees Rennen
Crivino Vini d'Italia
Industrieweg 3
5151 RV Drunen

KADOOTJE

Wandeling door de Baardwijkse Overlaat

U treft in deze Natuurlijk een kadootje aan:

de wandelroute door de Baardwijkse Overlaat in Drunen.

Deze werd door de vereniging (let op de oude naam) uitgegeven in samenwerking met Natuurmonumenten, het Waterschap (inmiddels ook van naam veranderd...) met Europese subsidie.

Maar: de route is ongewijzigd.

Hij voert door het (nog) open gebied tussen Drunen en Waalwijk.

Een terrein met een hele geschiedenis.

In de folder kunt u het een en ander daarover lezen.

Het Natuurpark waar u doorheen loopt is sinds 1991 in beheer bij de vereniging.

Van maïsakker is het geworden tot een prachtig stukje Heusden. Regelmatig is de landschapsbeheergroep daar aan het werk om het gebied open te houden.

De runderen die door Natuurmonumenten worden ingezet helpen daar een handje bij!

Mocht u de beschrijving al in uw bezit hebben, dan vragen wij u deze door te geven aan een vriend, buurvrouw of familielid.

Wie weet worden ze dan wel lid!

pimpelmees

DRINKWATER

Drinkwaterefficiëntie en gebruik regenwater en grijs water

Gemiddeld gebruikt een persoon in Nederland per dag ongeveer 128 liter drinkwater.

De productie van drinkwater kost veel energie en grondstoffen. Voor het verwerken van het afvalwater geldt hetzelfde. Als drinkwater wordt gewonnen uit grondwater, kan verdroging optreden. Dit leidt tot een andere, armere vegetatie. Een hoog gebruik van warm water kan een flink gebruik van fossiele energie tot gevolg hebben. Dit geldt maar gedeeltelijk als dit water is geproduceerd met een zonneboiler.

Door gedrag en met eenvoudige en goedkope voorzieningen is het mogelijk het drinkwatergebruik te verminderen.

Laat de waterkraan niet onnodig open staan, bijvoorbeeld bij het tanden poetsen of het afspoelen van de vaat. Vul de pannen om eten te koken met niet meer water dan strikt nodig is. Verder heeft douchen uit het oogpunt van water- en energiegebruik de voorkeur boven een bad nemen. Sta niet langer onder de douche dan werkelijk noodzakelijk is. Een zandloperkje kan hiervoor een hulpmiddel zijn. Een goedkope manier om minder drinkwater te gebruiken vormen doorstroombegrenzers. Zo'n begrenzer kan worden aangebracht in de wateruitstroomopening. Zie bijvoorbeeld www.lieventum.nl . Verder bestaan er waterbesparende douchekoppen.

Er bestaan ombouwsetjes voor sommige toiletreservoirs. Deze setjes maken het mogelijk maken om de hoeveelheid door te spoelen water afhankelijk te maken van hetgeen moet worden weggespoeld. Zie onder andere www.wisa-sanitair.nl . Verder kan een volumineus voorwerp in een bestaand toiletreservoir worden aangebracht, zodat de hoeveelheid water per spoelbeurt kleiner wordt.

In de uitgaande warmwaterleiding van de c.v.-ketel kan een thermisch doseerventiel worden aangebracht. Zie www.dtb.nl/drainbrain. In de opwarmfase van de c.v.-ketel laat dit doseerventiel weinig water door. Als de temperatuur van het opgewarmde water boven 37 graden Celsius komt, laat het doseerventiel de normale waterhoeveelheid door. Een en ander leidt tot zowel water- als energiebesparing. Wie nieuw sanitair laat aanbrengen kan kiezen voor sanitair dat voldoet aan het keurmerk KIWA laag verbruik. De Gustavsberg-toiletten met een waterbooster hebben nog vier liter water per spoeling nodig. Zie www.wisa-sanitair.nl Verder bestaan er waterloze urinoirs. Wie een nieuw bad aanschaft, kan kiezen voor een ligbad met een beperktere waterinhoud, bijvoorbeeld doordat het bad ter hoogte van de benen smaller is dan ter hoogte van het lichaam van de mens. Een zitbad is ook een mogelijkheid.

Let bij huishoudelijke apparatuur ook op het drinkwatergebruik. Een wasmachine kan de was adequaat schoon krijgen met ongeveer veertig liter drinkwater.

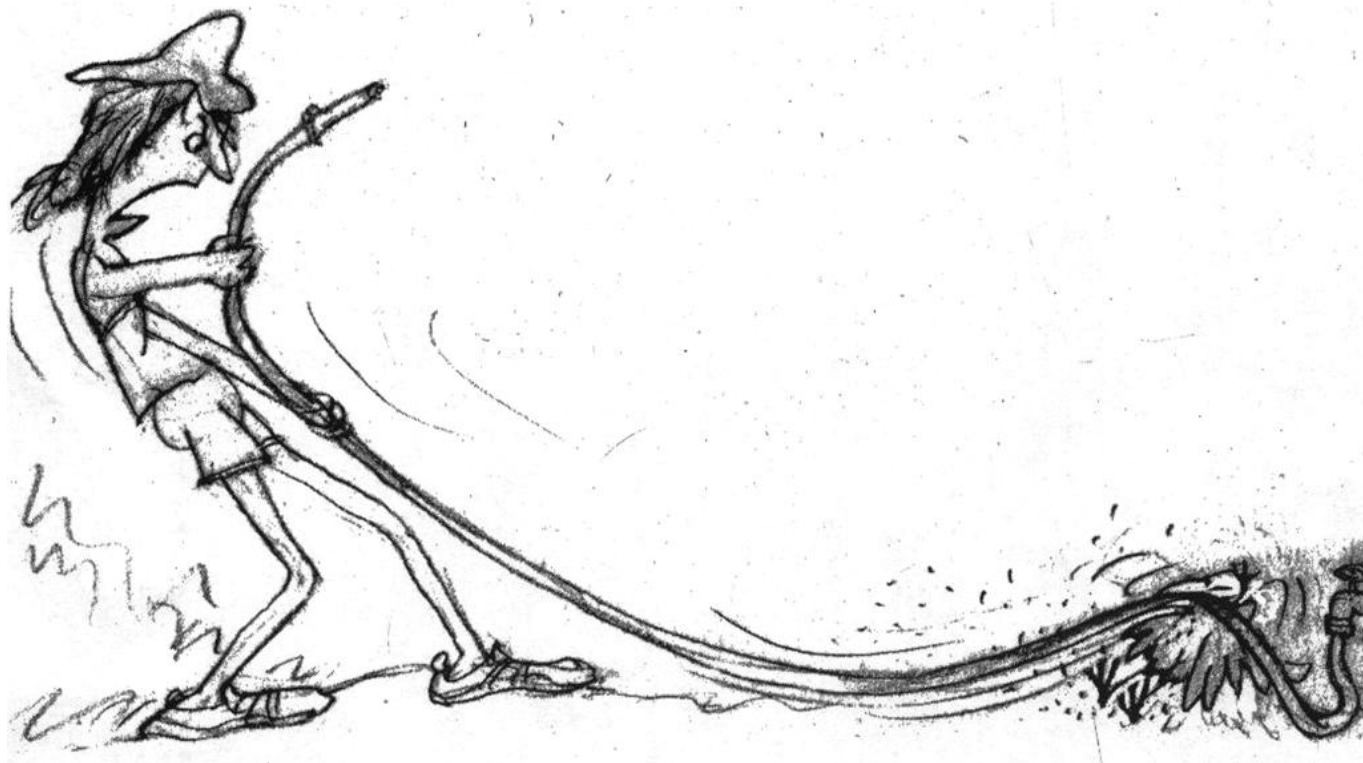

Een wascombinatie van het type AEG Turnamat (bovenlader met aangebouwde centrifuge) heeft echter 120 liter water per wasbeurt nodig. Ook is een navenante hoeveelheid elektriciteit (en bij warmwatertoevoer wellicht aardgas) nodig om een wezenlijk deel van dit water op te warmen.

Een deel van het drinkwater kan worden vervangen door regenwater. In een bouwmarkt zijn regenwatertonnen verkrijgbaar. Ook bestaan er regenwaterzuilen. Het opvangen regenwater kan worden gebruikt om de tuin te besproeien en voor schoonmaakwerkzaamheden, bijvoorbeeld om een eventuele auto te wassen. Eigenlijk is het beter om de auto te laten wassen in een autowasstraat met milieukeur. Zie www.milieukeur.nl Er komt dan geen vervuild afvalwater van het wassen in de bodem.

Als bovenomschreven voorzieningen aanwezig zijn in een tweepersoonshuishouden kan het drinkwatergebruik per persoon dalen naar ongeveer 77 liter per dag. Een grotere investering waarvoor enig breekwerk nodig is, vormt de aanleg van een systeem voor regenwater en grijswater. Door met deze watersoorten de toiletten te spoelen treedt een drinkwaterbesparing van ongeveer dertig procent op. In een tweepersoonshuishouden kan het drinkwatergebruik dan dalen naar ongeveer 54 liter per persoon en per dag. Ook stroomt er minder regenwater onnodig naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Het weinig vervuilde afvalwater van een douche, een bad en een wasmachine kan ook in een dergelijk systeem worden gebruikt. Maar weinig bedrijven zijn bereid een regenwatersysteem in een (bestaand) woonhuis aan te brengen.

Een daarvan is het bedrijf Van Alphen en Roest B.V., Dorpsstraat 45 in Wagenberg. Zie www.vanalphenenroest.nl Wie een praktijk of bedrijf uitoefent kan wellicht via Agentschap.nl een financiële begunstiging voor een regenwatersysteem krijgen door gebruik te maken van de regeling milieu-investeringsaftrek.

Brabant Water N.V. brengt voor een kubieke meter drinkwater ongeveer € 0,45 in rekening. Verder wordt belasting over de levering van drinkwater gerekend. Het gaat dan om een Rijksbelasting op grondwater van ongeveer € 0,22, een Rijksbelasting op leidingwater van ongeveer €0,16 en een Provinciale belasting van ongeveer € 0,02 . In totaal circa €0,85 kubieke meter ofwel per duizend liter. Gelet op deze prijzen verdienen investeringen in geld voor drinkwaterbesparing zich nauwelijks terug. Uit het oogpunt van het milieu is het wel zinvol om te investeren in drinkwaterbesparing en in het gebruik van regenwater. De grootte van een aantal investeringen, zoals doorstroombegrenzers en regenwatertonnen, is ten slotte beperkt.

Gedragsverandering kost geen geld.

ADVERTEERDERS

Beemsterkaas   **Salades**

Fijne Vleeswaren   **Noten & Bonbons**

Brood & Banket   **Zuidvruchten**

Paté's   **Reform & Dieet**

Van Herpt Specialiteiten/Reform
Grotestraat 134, 5151 BN Drunen
tel. 0416-372497

BedrijfsHulpVerlening

Chrysantenstraat 41
5151 GD Drunen
tel. 0416 377849
06 52580895
www.jb-bedrijfshulpverlening.nl

Basis BHV • Herhaling BHV • EHBO • Reanimatie
Kinderreanimatie • AED • Kleine blusmiddelen

